

بسمه تعالی

درس فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران

موضوع: تبیین چگونگی تربیت

تهیه کننده و ارائه دهنده

علی اقبالی

انواع تربیت

برخی ملاک های تقسیم بندی تربیت:

۱. حیثیت ها یا شئون حیات آدمی

۲. مراحل رشد متربیان

۳. میزان و نحوه شمول نسبت به افراد جامعه

۴. نحوه حضور متربیان

۵. نوع سازمان دهی و اعتبار قانونی

انواع تربیت

❖ انواع تربیت با توجه به حیثیت ها یا شئون حیات آدمی

۱. تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی

۲. تربیت زیستی و بدنی

۳. تربیت اجتماعی و سیاسی

۴. تربیت اقتصادی و حرفه ای

۵. تربیت علمی و فناوری

۶. تربیت هنری و زیباشناختی

انواع تربیت

❖ انواع تربیت با توجه به مراحل رشد

براین اساس می توان تربیت را بر طبق مراحل رشد آدمی تقسیم بندی نمود، نظیر: تربیت در دوران جنینی، نوزادی، کودکی اول، کودکی دوم، نوجوانی، جوانی، میان سالی، بزرگسالی، کهن سالی).

انواع تربیت

❖ انواع تربیت با توجه به میزان و نحوه شمول

۱. تربیت عمومی: بخشی از فرایند تربیت است که در جهت تکوین و تعالی مداوم هویت متربیان با تاکید بر وجوه مشترک هویت، ضمن ملاحظه ویژگی های فردی و مشترک ایشان انجام می شود تا متربیان مرتبه ای از آمادگی را برای تحقق حیات طیبه در ابعاد فردی و اجتماعی به دست آورند که تحصیل آن مرتبه، برای عموم افراد جامعه لازم یا شایسته باشد.

۲. تربیت تخصصی: بخشی از فرایند تربیت است که در راستای تکوین و تعالی پیوسته وجوه اختصاصی هویت متربیان بر بنیاد تکوین وجوه مشترک هویت ایشان انجام می گردد تا متربیان مرتبه ای از آمادگی را برای تحقق مراتب حیات طیبه در ابعاد مختلف به دست آورند که در جهت تشکیل جامعه صالح و پیشرفت مداوم آن بر اساس نظام معیار اسلامی، وصول به آن مرتبه از آمادگی، تنها برای بخشی از افراد جامعه لازم یا شایسته باشد.

انواع تربیت

❖ انواع تربیت با توجه به میزان حضور مربیان

۱. تربیت الزامی: بخشی از فرایند تربیت است که متربیان باید بر حسب ضوابطی قانونی در آن حضور یابند.

۲. تربیت اختیاری: بخشی از فرایند تربیت است که شرکت متربیان در آن داوطلبانه است.

انواع تربیت

❖ انواع تربیت با توجه به نوع سازمان دهی و اعتبار قانونی

۱. تربیت رسمی: بخشی از فرایند تربیت است که به شکل قانونی، سازماندهی شده و دارای اهداف و مخاطبان و ساختار و برنامه معین در جهت آماده سازی متربیان برای تحقق مراتب حیات طیبه در ابعاد مختلف و متناسب با نیازهای متنوع جامعه

۲. تربیت غیر رسمی: شکلی از فرایند تربیت است که در آن انواع شایستگی های لازم جهت درک موقعیت خود و دیگران و اصلاح مداوم آن بر اساس نظام معیار اسلامی، در جهت آماده سازی متربیان برای تحقق مراتب حیات طیبه در ابعاد گوناگون، بدون سازمان دهی مشخص و از طریق تجارب روزمره و اختیاری و اختیاری متربیان مانند حضور در خانواده، مطالعه کتاب و روزنامه، تماشای فیلم و تلویزیون، مشارکت در فعالیت گروه ها و انجمن ها، شرکت در مساجد و محافل مذهبی و...

عوامل موثر بر تربیت

❖ به طور کلی عوامل موثر بر تربیت عبارتند از:

۱. نهاد سیاست (حکومت و نظام سیاسی) شامل قوای سه گانه و سازمان های وابسته
۲. نهاد دین شامل مراکز دینی، روحانیون و مبلغان مذهبی، مساجد و..
۳. نهاد فرهنگ شامل دانشگاهها و موسسات علمی و پژوهشی، مراکز هنری و فرهنگی، فرهنگ سراها، نهاد رسانه شامل رسانه های مکتوب و چاپی (کتب و نشریات)، رسانه های دیداری و شنیداری (رادیو و تلویزیون) و رسانه های مجازی
۴. نهاد خانواده
۵. نهاد جامعه محلی شامل دوستان، همسایگان و همسالان
۶. نهادهای مدنی شامل شوراها، احزاب، انجمن ها، اتحادیه ها و..
۷. نهاد اقتصاد شامل بخش های صنعت، تجارت، خدمات، کشاورزی
۸. نهاد تامین خدمات عمومی و رفاه اجتماعی شامل شهرداری ه و دهرداری ها، سازمان بهزیستی و..
۹. نهاد سلامت و تندرستی شامل بخش های بهداشت و درمان، ورزش و تفریحات سالم و...

مقتضیات تربیت

مقتضایات تربیت: منظور از مقتضیات تربیت هرگونه اقدام و تدبیر هدفمندی است که مرییان در فرایند تربیت برای تحقق اهداف این فرایند نسبت به متریان طراحی و اجرا می کنند و شامل موارد زیر می باشد:

۱. تمهید یعنی فراهم کردن امکانات مقدماتی و شرایط محیطی مناسب
۲. تادیب
۳. تعلیم
۴. تزکیه یا تطهیر
۵. تبیین
۶. تذکر و موعظه
۷. انذار و تبشیر
۸. پرسش و پاسخ
۹. امر به معروف و نهی از منکر
۱۰. تشویق و تنبیه
۱۱. ابتلا و آزمایش

موانع تربیت

موانع تربیت: منظور از موانع تربیت امور و پدیده هایی هستند که در تحقق اهداف فرایند تربیت تاثیر منفی دارند. البته این موانع ممکن است بیرون یا درون، در اختیار مربیان یا خارج از اختیارشان باشند و برخی از مهم ترین آنها عبارتند از

۱. دنیا طلبی و هوای نفس
۲. حاکمیت رذایل اخلاقی نظیر لجاجت، تعصب، تکبر، غرور و خود رایی
۳. فقر اقتصادی و کمبود وسائل ضروری معاش
۴. احساس بی نیازی و خود کفایی
۵. حکومت طاغوت و رهبران غیر الهی و مشرکان و ظالمان بر جامعه
۶. غلبه وسوسه های شیطان و فکر و خیال باطل بر فضای ذهن و اندیشه
۷. وجود شبهات فکری و عقیدتی
۸. غفلت از یاد خدا
۹. استفاده از غذا و اموال حرام
۱۰. دسترسی به وسایل فساد و فحشا

اصول تربیت

اصول تربیت: اصول و قواعد تجویزی و کلی اند که جهت بیان تحقق غایت تربیت به مثابه معیار و راهنمای عمل عوامل سهیم و تاثیرگذار در جریان تربیت قرار دارند تا هریک وظایف تربیتی خود را به نحو مطلوب انجام دهند. برخی از اصول عام تربیت عبارتند از:

۱. انطباق با نظام معیار اسلامی

۲. اولویت تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی

۳. ارتباط با خداوند و تکیه بر تدبیر ربوبی او

۴. تدریج و تعالی تربیتی

۵. عقل ورزی

۶. اعتدال

۷. مرجعیت متریان

۸. حفظ و ارتقای آزادی متریان

۹. حفظ و ارتقای کرامت

۱۰. یک پارچگی و انسجام، انعطاف و پویایی، تعامل همه جانبه و آینده نگری